

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Obligationibus, Functionibus Et Juribus Parochialibus

Engel, Ludwig

Salisbvrgeri, 1662

Cap. I. De Decimis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41598

P A R S III.

D E J U R I B U S P A R O -
c h i a l i b u s .

C A P U T I .

D E D E C I M I S .

§. I.

Quid sint, cui, & quomodo
solvantur Decimæ.

1. *Quid & quotuplices sint decimæ.*
2. *Decimæ quatenus sint Iuris divini.*
3. *Pro decimis Parochus habet inten-
tionem fundatam in Iure.*
4. *Declaratio c. 2. de restit. spol.*
5. *Monasterium circa Parochiam sibi
incorporatam censetur loco Parochi.*
6. *Cui Parocho solvenda sint decimæ.*
7. *Quid sint & cui debeantur decimæ
novalium.*

L 2

8. Lai-

8. *Licij habentes Ius decimandi ex Privilegio vel infundatione non possunt exigere decimas novalium.*
9. *Idem de Religiosis qui Ius decimandi à laicis acceperunt.*
10. *Resolvitur quæstio, an Ecclesiastici habentes Ius decimandi ex Privilegio possint petere decimas novalium.*
11. *Præscribens Ius decimandi regulariter non potest petere decimas novalium.*
12. *Fallit in certis casibus.*
13. *Parochus potest prohibere, ne decimæ separentur se vel suo nuncio absente.*
14. *An in solutione decimarum admittenda sit impensarum deductio.*
15. *De Iure decimæ sumptibus Parochianorum deferenda sunt in hereditate Parochorum, valet tamen consuetudo contraria.*
16. *Decimæ non solutæ an sequantur possessorem prædij.*
17. *Qualis actio competat contra territorium possessorem.*

Decimæ sunt pars decima fructuū
tam terræ, quàm aliarum rerum
Deo in recognitionem universalis do-
minij debita & ipsius ministris per-
solvenda. Sunt autem decimæ aliæ
prædiales, quæ ex fructibus prædiorum
debentur, ut de vino, frumento, oleo,
pomis, fœno, & similibus. Aliæ *per-
sonales*, quæ debentur ex lucro humanâ
potissimū industriâ quæsito, ut ex mer-
caturâ, militiâ, stipendijs, alijsque ne-
gotiationibus & obventionibus. ter-
tiū quoque genus decimarum nonnulli
constituunt, quas *mixtas*, appellant eò
quòd partim quantum ad productionē
naturæ de prædialibus, partim quan-
tūm ad aecedentem industriam de
personalibus participant, & huiusmodi
censent esse *decimas animalium*, seu
ex fructu pecorum perceptas ut lanæ,
lactis, ovorum, &c. Sed magis placet,
istas decimas animalium ad *prædiales*
referre, tum quòd in Jure tantum duo
genera decimarum scilicet *prædialium*

& personalium exprimantur e. ad *postolica* 20. h. t. tum quod plus in illis natura, quam industria operetur etiam in frumento & vino magna hominum industria accedere debet & tamen nemo dixerit, decimas frumenti & vini personales esse.

Originem habere decimas ex *Juris divino* nullus ambigit, (si de *prædictis* loquamur, secus de *Personalibus* ut infra in *quæst. 7.* dicetur) ut videre est *Levit. 24. Num. 18. & Deut. 14.* An verò etiamnum hodie in *Novo Testamento* *Juris divini* sint, sicut allegeritur in *c. Parochianos. 14. & c. tuam. l. bis 37. h. t.* inter antiquiores præsertim *DD.* gravis fuit concertatio, à qua *quæstio* principaliter dependet, an decimæ per consuetudinem, *Privilegium*, vel *Præscriptionem* parochianis terri possint. Sed omissis quæ pro & contra passim adducuntur, hodiè magis receptum est, decimas eatenus esse *Juris divini*, in qua

tam deserviunt pro necessariâ sustentatione ministrorum Ecclesiæ, quia teste scripturâ, *dignus est operarius cibo suo Matth. 10.* & Apostolus 1. Cor. 9. dicit: *Dominus ordinavit, ut qui Evangelium annuntiant de Evangelio vivant, & qui Altari deserviunt de Altari vivant.* Vnde hoc respectu nec privilegio, nec consuetudine tolli posse, infra dicitur. Cæterum autem quòd præci è decima & non major, vel minor pars dari debeat, censeo unam esse de Legibus Cæremonialibus & Judicialibus, quæ per Legislatorem hominem, in novo Testamento acceptatæ obligant tantum ex Jure humano *arg. c. un. De Purif. post part. vid. Azor. Instit. mor. p. 1. lib. 7. c. 23.*

Decimæ Parocho propter Spirituale ministerium persolvendæ sunt, & ita quidem ad eum spectare censentur, ut si cum Monasterio, Clerico vel Laico, seu quocunq̃ue qui Parochus non est, super Decimis litiget, non cogatur

tur Jus suum probare, quia fundatam intentionem habet in Jure, ex quo præsumitur, quod decimæ ad ipsum pertineant, nisi Adversarij contrarium ostendant. *c. cum contingat. & c. cum in tua h. t.* imò quamvis aliàs spoliatus ante omnia restituendus, spoliatus tamen à Parocho super decimis non restituitur, nisi plenè de Jure suo docuerit. *c. 2. de restit. spol. in 6.* quod tamen intelligo procedere in circumstantijs casus *in d. c. 2.* propositi, si nimirum spoliatus *aliquamdiu*, idest, modico tempore fuerit in possessione, & ita non tantùm contrà illius Jus decimandi sed etiam contra possessionem præsumatur. *arg. c. 3. de causa poss. & prop.* Quod si Parochia sit Monasterio incorporata, tunc quantum ad decimas Monasterium censetur loco Parochi, & tam contra Parochianos, quàm etiam contrà Episcopum & Vicarium curam exercentem fundatam intentionem habebit.

decim.

decis. Rot. apud Tambur. de Iur. Abb.
tom. 3. Decis. 102.

Quæri : autem 1. Cui Parocho sol- 6
 vendæ sint Decimæ si quis in una Pa-
 rochia Sacramenta percipiat, in alte-
 ra sua prædia sita habeat ?

Hæc quæstio deciditur *in c. ad A-*
postolica. 20. h. t. ubi Pont. respondet
 Decimas personales solvendas esse
 Parocho Sacramenta ministranti,
 quantum ad prædiales verò attenden-
 dam esse locorum consuetudinem.

Quid autem si nulla constans consue-
 tudo probari valeat, & propterea ad
 terminos Juris communis recurratur?
 R. de Jure esse probabilius, quòd De-
 cimæ prædiales illi Parocho, intra
 cujus Parochiam prædia sita sunt, per-
 solvi debeant, ne Parochiæ limites
 confundantur, & plurimæ lites sub-
 nascantur. *c. cum sint homines. 18. eod.*
tit.

Quær. 2. cui debeantur Decimæ 7
 Novalium ?

L 5

Sup.

7 Supponendum in primis Novale a-
 liquando sumi *proprie*, aliquando *im-*
proprie: *proprie* dicitur locus prius om-
 ninò sterilis ad culturam redactus v. g.
 si ex sylva extirpata, vel palude sic-
 catâ agri fiant; *improprie* autem
 in locum ante cultum novi fructus in-
 ferantur v. g. si ex vinea aut prato fiat
 ager vel econtrâ. his præmissis re-
 Novalia intra fines alicujus Parochiæ
 exurgant, Decimæ eorum debentur
 illi Parochiæ; si verò in loco nullius
 Parochiæ fiant. v. g. si sylva, quæ in-
 ter duas Parochias jacens pro utriusq;
 termino fuit assignata, ad culturam
 redigatur, Decimæ horum Novalium
 debentur Episcopo, quia ipse est Pare-
 chus loci qui proprium Parochum non
 habet. *c. quoniam 13. h. t.* Sed

Quæritur 3. an etiam Parocho de-
 beantur Decimæ Novalium si alius in-
 tra fines suæ Parochiæ Jus decimandi
 habeat ex privilegio vel infeudatio-
 ne? In hac quæstione duo quasi extra-
 con-

controversiam sunt. 1. quòd Privi-
 legium vel infeudatio aut emphyteu-
 sis de Decimis concessa *Laicis* non ex-
 tendatur ad Novalia, quia talis con-
 cessio tùm propter personam Laici
 non implentis spirituale ministerium,
 ob quod dantur Decimæ, tùm propter
 præjudicium Parochialium Ecclesia-
 rum, od osum & restringendum est.
c. tua. 25. in fin. de decim. 2. quòd
 Religiosi, qui Decimas acquirunt cum
 consensu Episcopi de manibus Laico-
 rum justè detinentium *jux. c. cum*
Apostolica. 7. de his qua fiunt à Præl.
 non possint ex translatione hujusluris
 in se, Decimas Novalium petere, sicut
 nec ipsi Laici potuissent, secundùm
 vulgatas regulas, quòd nemo plùs Ju-
 ris in alium transferre possit quàm
 ipse habeat, & surrogatum sapiat na-
 turam ejus, in cujus locum surroga-
 tur. *c. 2. in fine. h. t. in. 6.*

At magna est dissensio, utrùm si
personis Ecclesiasticis, privilegium de-
 cimam-

8

9

10

cimandi à S. Pontif. concessum sit, per
 tale Privilegium etiam Decimæ Nova-
 lium comprehendantur? Affirmati-
 vam cum gloss. & Abbate. *in c. ex par-
 te. 27. h. t. per tex ibidem* plerique ve-
 teres Canonistæ tenuerunt, ut refert
 Barb *in eod. c. ex parte. n. 1.* ita enim
 sonat tex *in d. c. ex parte. cum tibi quod
 majus est sit concessum, ut videlicet De-
 cimas de laboribus terræ Parochiarum
 tuarum cum integritate percipias: de
 Novalibus eas exigere satis potes; quia
 ubi majus conceditur, minus concessum
 videtur.* Econtra Recentiores existi-
 mant Privilegium decimandi etiam
Ecclesiasticis concessum non compre-
 hendere Decimas Novaliū. fundantur
 partim in cōmunib⁹ Juris regulis, quod
 Privilegia concernentia præjudicium
 tertij sint restringenda. *c. olim. de V. S.*
 item quod privilegia non extendantur
 ad futura tempore concessionis non
 extantia. *c. fin. de rescript.* partim verò
 in *c. 2. de decim. in 6.* ubi satis clare
 insinua-

in
 cin
 Pr
 ne
 cin
 cip
 lice
 ma
 ster
 roc
 13.
 120
 I
 mis
 Priv
 pla
 poss
 teno
 dim
 vel
 perij
 le Pr
 preh
 sent

insinuatur, quod Jus percipiendi Decimas Novalium debeat per speciale Privilegium concedi, & non contineatur in Jure percipiendi veteres decimas. textum autē in d.c. ex parte accipiunt de casu, de quo loquitur, videlicet quod Prælati possit petere Decimas Novalium de Parochijs suo Monasterio incorporatis, in quibus loco Parochi est. Covar. res. lib. 2. c. 17. n. 13. Gutier. Canon. qq. lib. 2. c. 21 n. 120. Barb. in d. c. ex parte n. 6.

Ego in hac difficultate dico, imprimis inspicienda esse verba & mentem Privilegij; nam si habeat verba ampla & favorabilia, ex quibus colligi possit, mentem privilegiantis se extendere etiam ad Novalia v g. concedimus ut omnes & quascunq; decimas, vel omnem Decimationē talis territorij peripere possis, &c. dicendum erit, tale Privilegium etiam Novalia comprehendere, sicut id ipsum secundæ sententiæ authores admittunt. Gutier.

L 7

d. l. 10.

d. l. n. 125. & fundamentum est in
d. c. ex parte ibi: ut *Decimas cum in-
tegritate percipias, &c.* Coeterum si
Privilegium sine huiusmodi verbis
prægnantibus tantum in forma com-
muni concessum sit, mihi utraque sen-
tentia videtur adeò probabilis, ut non
scirem alteram alteri præferre, nisi fa-
vor personæ litigantis aut aliæ con-
currentes circumstantiæ facerent al-
terutram præponderare. Quare si Pa-
rochus in hac quæstione concurreret
cum Monasterio, quod ipsum etiam
Sacramenta fidelibus dispensare so-
let, & idcirco magnum favorem me-
retur, Jusque decimandi esset in pa-
rocho districtu concessum, ita ut Parocho
sufficiens sustentatio relicta fuisset, ex-
stimarem primam sententiam pro
Monasterio fore præferendam, eam-
que confirmo *ex c. quia circa 22. de
Privil.* ubi remissio Decimarum Ep-
iscopaliū Monasterio indefinitè
facta extenditur etiam ad Decimas
posses-

possessionum futuri temporis, quas
scilicet Monachi primùm ex postfacto
acquirent; *tùm nihil*, inquit ibidem
Pontifex, *exceperit & potuerit exce-*
pisse, ac in beneficijs sit plenissima inter-
pretatio adhibenda: nec debeat una ea-
demq; substantia diverso Jure censeri.
quæ decisio & rationes Pontificis op-
timè adduci possunt contra rationes
pro secunda sententia adductis. neq;
tex in c. 2. h. t. in 6. adeò clarus est, quin
responderi possit, eum non loqui de
Privilegio à S. Pontif. concessio, sed si
Religiosi Decimas à Laicis accepe-
rint, sicut in fine declarari videtur, i-
tem si valdè grave præjudicium Pa-
rochorum vertatur. Sin autem Pa-
rochus concurreret cum singulari a-
liquâ personâ Ecclesiastica vel cum
Monasterio quidem, sed posset pro-
bare per amplitudinem Privilegij se
multùm gravatum & vix habere con-
gruam sustentationem, tali casu non
dubitarem alteram sententiam in Pa-
rochi favorem amplecti. **Quæ-**

Quær. 4. utrùm is, qui ex *prescriptione* habet Ius decimandi in aliena Parochia, possit decimas Novalium exigere? R. esse distinguendum inter Novalia improprie dicta, & Novalia proprie dicta. De Novalibus improprie dictis, quando scilicet vinea ager fit, &c. prescribens Decimas de novis fructibus petere poterit: quia absolute Ius decimandi in illo agro hactenus possedit, & prescripsit, *c. cum in tua. 30. h.t.* De Novalibus autem proprie dictis regulariter Decimas petere non poterit, sed ad Parochum pertinebunt: quia cum in loco Novalium ex defectu culturae & consequenter fructuum, nullam decimationem exercere potuerit, intrat regula, quod non censeatur plus prescriptum quam possessum, *c. cum contingit. 29. & ibi DD. h.t.*

Idem dicendum existimo, si ex praeto, in quo prescribens nullas Decimas foeni percepit, ager fiat. *Arg. tex in d. c. cum*

d. c. cum contingat. Licet enim huiusmodi Novale forsā in rigore sit *improprie* tantūm Novale, subest tamen respectu præscribentis ratio, quæ in Novalibus propriè dictis militat, quòd nimirūm in tali loco nullum ius decimandi exercitum, possessum, & præscriptum sit.

Quæritur autem 5. utrūm præscribens nullo casu possit Decimas de Novalibus propriè dictis accipere? S. Pontifex *in d. c. cum contingat.* generaliter excipit casum, quo præscribens potest aliquam *rationabilem causam* allegare, ex qua demonstret Decimas Novalium ad se pertinere. Porro quænam sit talis *causa rationabilis* ibidem non exprimitur, sed DD. unam vel alteram enumerant. nimirum 1. si Decimæ præscriptæ sint intra limites certi prædij & ibi pars aliqua inculta ad culturam noviter redigatur, maximè si pars illa minor sit, quia una eademque res non debet diverso
Iure

Iure censeri, & major pars ordinariè
 trahit ad se minorem. 2. si ex loco in-
 culto præscribens Decimarum nomine
 aliquid saltem utilitatis prius percepe-
 rit. v. g. ex lignoglandibus, arundi-
 nibus, &c. *vid. Gutierrez. l. 2. c. 21. n.*
102. Gilken de præscript. p. 1 c. 6. n. 281.
 3. non dubita verim esse *causam ratio-*
nabilem, si præscribens præter ordina-
 rium Ius decimandi insuper præscrip-
 tionem Iuris percipiendi Decimas
 Novalium probare possit, demon-
 strando videlicet, quod hætenus de
 exurgentibus Novalibus semper sol-
 tus fuerit Decimas accipere.

Quæritur 6. an parochus possit in-
 hibere Parochianis, ne Decimas sepa-
 rent, nisi se vel suo nuntio præsentem
 113 *By. affirmativè arg. l. si suspecta. 29. de*
inoff. test. Spec. in tit. d. Decim. ad
fin. Covar. var. res. lib. 1. c. 17. n. 8. v.
octavo. imò tamen si de consuetudine
 contraria in aliquo loco Decimatio ab-
 sente Parocho vel in horreo fieri sole-

ret, si tamen Parochus posset probare, se multoties exinde defraudatum esse, justè peteret ab Episcopo istam consuetudinem declarari invalidam, ex eo quod sit damnosa Ecclesiae & occasionem peccato præbeat. *c. 1. de consue. sue.*

Quæritur 7. an Decimæ de integris fructibus, vel de ijs tantum, qui supersunt deductis impensis necessarijs solvi debeant? *R.* differentiam esse faciendam inter Decimas *prædiales* & *personales*. in illis nulla fit expensarum deductio, secus in istis *c. pastoralis de Decim.* rationem hujus differentiae communiter assignant, quòd Decimæ *prædiales* debeantur eo modo, quo fuerunt institutæ in veteri lege, in qua Deus non respexit ad Jus Civile futurum quatenus ex illo verbum *fructus* interpretandum sit, sed id verbum *fructus* intellexit naturaliter, prout in fundo crescunt, & Dei beneficio percipiuntur, At verò cum Deci-

imæ

mae personales debeantur ex sola lege Ecclesiae, nec ullum de illis in lege veteri sit praecipuum, merito effectum est, ut in illis Iure humano inventis, & post Ius Ciu. institutis, verbum *fructus* civiliter (id est, deductis impensis *l. fructus. 7. ff. soluto. Matrim.*) consideretur. *Barb. De Offic. Par. p. 1. c. 6. n. 181.*

15 Queritur 8. utrum Parochiani teneantur proprijs sumptibus deferre Decimas in horrea Parochorum? R. principaliter attendendas esse consuetudines locorum, & dioecesium, valent enim consuetudines, ut Decimae vel a Parocho asportentur, vel ab ipsis Parochianis deferantur. *Gutier. Can. qq. lib. 2. c. 21. n. 45.* abstrahendo autem a consuetudine, magis communiter sentiunt DD. de Iure obligari Parochianos, ut in horrea Parochi Decimas deferant, suis etiam proprijs sumptibus. *per tex. & gl. in c. revertimini. 65. 16. q. 1. Gutier. d. l.*

n. 43. Riccius in Praxi aurea p. 2. re-
sol. 244.

Quæritur 9. an Decimæ non solu- 61
tæ sequantur possessorem prædij? po-
ne, quòd venditor prædij longo tem-
pore non solverit Decimas, nunquid
Parochus possit illas decimas non so-
lutas ab emptore petere? R. affir-
mativè; ita tamen, ut emptor suum re-
gressum ad compensationem damni
propter evictas decimas contra ven-
ditorem habeat. Ratio desumitur ex
l. Imperatores 7. ff. de Publican. ubi
ita de vectigalibus & tributis consti-
tutum est, ut ad ea etiam *preteriti tem-*
poris solvenda possessores prædiorum
convenire possint, eo quòd ipsa præ-
dia potius, quàm personæ obligentur.
undè rectissimè argumentum ad De-
cimas deduci potest, tum quod Deci-
mæ (quæ etiam *tributa egentium a-*
nimarum dicuntur. *c. Decima, 66.*
16. q. 1.) & ante omnia tributa pro-
pter prærogativam dominij Genera-
lis

lis persolvendæ sunt. *c. cum non sit*
33. h. t. magis à prædio quàm perfo-
 nâ debeantur, sicut eâ de causâ etiam
 Iudæi Decimas prædiales solvere de-
 bent. *c. de terris. 16. ubi gl. in v. per-*
solvendas. h. t. & habens prædia in
 alia Parochiâ, quàm ubi percipit Sa-
 cramenta, in illâ ubi eadem prædia
 sita sunt, Decimas dare debet, ut su-
 pra. q. 1. dictum: tum quòd Decime
 sint *onus reale*, quod in quemcunque
 possessorem transit, atque si extant uti-
 li vindicatoria (præviâ actione ad ex-
 hibendū vel communi dividundo, si à
 reliquis fructib⁹ separatæ non sint) aut
 si non extant, utili conditione ex. d. l.
Imperatores, jūct c. 1. de novi. oper. nuntio
peti possint c. moderamine 23. ubi gl.
in V. vindicent 16 q. 1. c. pastoralis 16
c. cum non sit x. h. t. atque hanc sen-
 tentiam cum multis antiquis tradit.
 Pan. in *c. cum homines 7. h. t. n. 6.*
 Riccius d. p. 2. resol. 57 ubi & illud
 notabile referunt ex Fed. de Senis.
 Confil.

Consil. 81. n. 2. Si Parochus vel Ecclesia propter Decimas malit venditorem, convenire quàm novum emptorem, qui fortè propter potentiam suam est difficilis conventionis, hoc esse ei concedendum, ne id quod in favorem Ecclesiæ est introductum, ut novum possessorem convenire possit, in ejus odium retorqueatur, dùm enim venditor prædium possedit, & fructus integros percepit, nata est contra eum, actio personalis, seu condictio ex Canone ad solvendas Decimas, quæ per venditionem prædij exspirasse non videtur.

§. II.

QUO FUNDAMENTO
alijs præter Parochum Ius decimandi competere possit.

1. Ecclesiastici acquirunt decimas ex Privilegio, incorporatione, prescriptione,

- tionem, & donatione laicorum.
2. Quid requiratur ad prescriptionem decimarum.
 3. Laici quamvis sint incapaces decimarum, possunt tamen aliquot modis eas habere.
 4. Prescriptione etiam immemoriali non potest Laicus Ius directum decimandi acquirere.
 5. Neq; etiam Consuetudine generali alicujus loci.
 6. Laici multi habent decimas cum periculo animarum suarum.
 7. Ex temporis immemorialitate praesumitur omni meliori modo pro decimis Laicorum.
 8. Quid interfit an laicus praescripserit decimas, vel an tantum ex praesumptione relinquatur in possessione.
 9. Praesumptiones praesumptionibus eliduntur.
 10. Ex immemorialitate non oritur praesumptio Iuris & de jure.
 11. Immemorialitas etiam tunc est quando

Quando non constat deinitio possess-
sionis, licet constet de contrario,

12. An tempus immemoriale debeat
100. annos excedere.

13. Ex sententia affirmativa sequuntur
2. inconuenientia.

14. Negativa probatur.

15. notabilis limitatio in causâ decima-
rum.

16. Prohibitio Concily Lat: potest con-
suetudine abrogari.

17. Illa prohibitio videtur tantum pro-
cedere in infundatione perpetua.

18. Ex consuetudine potest valere, ut
unus laicus Ius utile in alium alie-
net.

19. Obligationi præstandi seruitia feu-
dalia, & canonem Emphyteuticum
potest præscribi.

20. Ius utile potest quidem præscribi
contra laicos sed non contra Eccle-
siam.

21. Præscriptio non procedit contra pro-
hibitionem Iuris publici.

M

22 Dif.

22. *Differentia, cur magis res Ecclesie immobiles praescribi possint, quam Jus utile decimandi.*

QUAMVIS regulariter omnes Decimae ad Parochum spectare censentur, sunt tamen de Jure aliqui modi prodicti, quibus Jus decimandi ad alios non solum Ecclesiasticos sed etiam Laicos transferri potest.

I Enim verò *Ecclesiastici* ex privilegio Papali, per incorporationem Parochiarum Monasterijs aut Canonici-
catibus factam, & per praescriptionem Decimas acquirunt. Item Laici, qui justè habent Decimas, possunt eas alteri Ecclesiae quam suae Parochiali, maximè verò cuidam Monasterio solius Episcopi accedente consensu donare *c. cum Apostolica 7. de his quae fiunt à Prel.*

2 Circa praescriptionem Decimarum notandum est, quòd allegans praescriptionem contra Parochum debeat vel tempus immemorabile, vel saltem 40. anno-

annorum cum titulo probare, propter præsumptionem Juris quæ militat pro Parocho & contra præscribentem: *c. 1. de præscript. in 6. junct. c. 2. De restit. spol.* Idem dicendum circa Parochias Monasterijs pleno Jure incorporatas, ita ut Decimæ earum non nisi 40 annis cum titulo contra Monasterium præscribantur, quia per incorporationem, Monasterium habetur loco Parochi: *Decisio Rotæ apud Tamb. De Jure Abb. tom. 3. dec. 120. n. 11.* Quod si autem præscriptio allegetur contra aliam Ecclesiam, cui tantum ex privilegio vel etiam præscriptione Decimæ competebant, sufficet posse probare possessionem bona fide per 40 annos continuatam *d. c. 1.* imò contra Clericum privatum vel Laicum 10. anni inter præsentem & 20. inter absentes cum titulo & sine titulo 30. sufficient. quia hic nec præsumptio Juris adest, nec favor Ecclesiæ, ob quem quadragenaria præscriptio re-

M 2.

qui.

quiratur. *Pet. Rebus, in tract. sing. de Decim. q. 13. n. 100.*

Laici quidem de Jure omnes sunt incapaces Juris decimandi, tanquam spiritualis & propter spirituale Ministerium competentis *c. causam 7. de prescript. & c. quamvis. 17. h. t.* Nilominus 1. ex privilegio Papali Jus decimandi acquirere possunt: quia non excedit vires Papæ, Laicum ad Jus spirituale habitare & secundum quid Clericis æquiparare, sicut defacto ad Jus patronatus, quod spirituale est, omnes Laici habitati sunt. 2. ante Concilium Lateranense, quod probabiliter fuit habitum Anno salutis 1179 Laici poterant Jus decimandi ab Ecclesia in feudum vel Emphyteusim accipere, quia tunc tantum acquirabant Jus utile & temporale non directum & spirituale, per dictum verò concilium Lat. id prohibitum est *c. 16. q. 7.* Si tamen alicujus Majoris ante concilium Decimas in feudum

accepissent, is etiamnum hodie eas
rectè retinere posset. *arg. c. 2. §. sanè*

De Decim. in 6. 3 per contractum
locationis aut ususfructus etiam Laici
Decimas habere possunt, quia tunc
nihil de dominio Iuris spiritualis in il-
los, sed tantùm commoditas quædam
percipiendi Decimas, non tanquam
sibi sed Parocho debitas transfertur.

4. Quædam Decimæ sunt merè profanæ
& *Laicales* quas olim Domini suis præ-
dijs deindè subditis in ususfructum
feudum vel Emphyteusim datis tan-
quam loco tributi, pensionis annuæ,
vel Canonis imponebant. *Greg. Tho-
los in Syntagm. Iuris. lib. 2. c. 20.* quo
etiam referri posse videtur illa portio
vini quæ ex quibusdam vineis, præ-
sertim in Austria exigitur, & vulgo
Bergrecht appellatur.

Præscriptione autem etiam imme-
moriæ li ex communi DD. opinione
laicus Decimas, quoad titulum domi-
nij *directi* acquirere non potest, quia
est

4

est

est incapax possessionis, sine qua non
 currit praescriptio, *c. causam. 7. De
 praescript.* Undè non obstat, quod à
 quibusdam in contrarium opponitur,
 videl. quidquid per privilegium ac-
 quiri potest, id etiam possit per pra-
 scriptionem immemoriam, quam
 constat habere vim privilegij *per tex.
 & gl. in c. super quibusdam De V. S.*
 atque Ius decimandi Laicus per privi-
 legium acquirere potest, ut dictum
 ergo, &c. nam negandum est suppo-
 situm, quod ex persona Laici detur
 immemorialis Decimarum praescrip-
 tio; datur quidem immemorialis de-
 tentio, quæ facti est, sed ex defectu pos-
 sessionis & propter Iuris resistentiam,
 non datur immemorialis praescriptio.

5 Similiter nec consuetudine gene-
 rali alicujus Provinciae introduci po-
 test, ut Laici possint Decimas Iure Do-
 minij directi sibi vindicent, quia im-
 primis hæc consuetudo foret irratio-
 nabilis, ut Laici sine omni causa id ha-
 beant

beant, quod Deo & Ministris ejus in recognitionem universalis Domini & propter spirituales labores debetur; deindè hæc consuetudo damnificaret Ecclesias, eas Decimis privando, meritò proindè invalidata intelligeretur. *in c. 1. De consuetud.* Notanter autem hæctenus loquor de Iure *directo* decimandi, nam quid dicendum sit de Iure *utili*, paulò inferiùs ad finem hujus § exponam.

Grandis igitur est difficultas quomodo defendendi sint Laici, qui passim in nostris partibus Decimas non ex titulo ususfructus, vel locationis, sed Iure proprietatis sibi vendicant, nec Privilegium Papale, nec infeudationem ante Concilium Lat. factam ostendere possunt, nescitur tamen quo Iure vel titulo primitùs acceperint?

Vereor, ne multi Laici cum animarum suarum periculo Decimas detineant. *jux. t. in c. prohibemus. h. t.* quando experientia constat, à tempo-

re, quo hæreses ordinem & tranquillitatem Ecclesiæ turbârunt, eò temeritatis perventum esse, quod præsertim Patroni & Advocati Ecclesiarum Iura & redditus Ecclesiasticos, quælibet liberè in suam utilitatem convertant. Parochos & Beneficiatos etiam non requisito Episcopo, & nescio quibus cû illicitis pactis instituunt, destituuntque. Quare optandum foret magno perè, ut quidam Laici saltem opulentiores ad eligendam viam tutiorem & exonerandam suam, aut suorum Majorum conscientiam induci possent, ut Decimas aliæque Iura Ecclesiæ Parochialibus restituerent. verum quia prædicti excessus non sunt de omnibus Laicis præsumendi, & satis colligitur ex Iure & DD. olim non fuisse infrequens, quod Laicis vel ob merita sua in Ecclesiam, vel ob ipsius Ecclesiæ utilitatem Decimæ ex privilegio aut per contractum feudalem concederentur: idcirco in proposita

qua

quæstione duos casus principales distinguo.

I. An Laici habeant decimas à tanto tempore, ut nec de *initio* nec de *contrario* constet?

II. An habeant Decimas à tanto tempore, ut de *initio* possessionis quidem non constet, constet autem de *contrario* v. g. ex libris antiquis vel instrumentis authenticis, ex quibus ostenditur, quòd Decimæ ante annos 100. vel 200. adhuc pleno Iure penes Ecclesiam fuerint?

Quod attinet ad primum casum, dico, quamvis Laicus Decimas præscribere etiam tempore immemoriali non possit, operatur tamen hæc immemorialitas temporis, quòd ex ea præsumatur antecessores Laici omni meliori modo sive deindè per privilegium, sive per infeudationem ante Conc. Lat. decimas acquisivisse. arg. c. *super quibusdam de V. S. c. 1. de prescript.* in 6. l. *hoc Iure. §. ductus a-*

M s.

que;

qua. ff. de aq. quot & aestiu. Pulchre
ad propositum loquitur Gilken. de
prescript. p. 3. c. 8. n. 23. Quamvis,
inquit 100. imò 1000. annorum,
possessio, ubi de non iusto primordio
constat, non minuat possessionis cau-
sam, cum in persona possessoris &
Majorum & Authorum ipsius tale ius
coalescere non potuerit. c. causam de
prescript. tamen ex quo de huiusmo-
di exordio non constet, & talis res sit,
quæ ex causa Laico acquiri possit, ex-
istimandum est, quod cum tot anno-
rum intervallo nemo ipsi questionem
moverit, justam quoque initij ratio-
nem fuisse. Cum enim tam varij
sint casus, ex quibus instrumenta inter-
cidere, vel interverti possint, videl.
incendium, furtum, injuria concer-
pentium, vetustas ipsa omnia paula-
tim hauriens, infirmitas memoria
ignorantium, quo loco quid positum
aut conditum sit, fiducia sui iuris ex
tam longa & inconcussa possessione,
non

non debet Ecclesia in tot humanæ conditionis casibus occasionem quem ex inopinato casu, suo Iure evertendi aucupari, cuius fortè Majores propter optima in Ecclesiam merita Decimas quasi pro recompensatione acquisiverunt, quo etiam referri possunt quæ infra. n. 18. dicentur.

Sed, inquires, quid interest an Laicus præscripserit Decimas, vel an in illorū possessione & perceptione relinquatur? R. Differentiam jam satis insinuatam esse, si enim ponatur Laicum præscripsisse Decimas, acquisivit Dominium Juris, & id retinebit, tametsi aliquando post completam præscriptionem emergat titulus & initium inhabile, quia impofterum non amplius possidet Decimas ex primo illo titulo sed ex Iure præscriptionis. Sin autem Laicus tantum ex præsumptione boni tituli, quæ oritur ex immemorialitate temporis relinquatur in possessione privabitur hac possessione, si

per Parochum de vitioso initio con-
 victus fuerit. *Felin. in c. accedentes. n. 6.*
& in c. cum ex officio. n. 13. de pra-
script. Non obstat quòd dicit Vascq.
illust. Controv. p. 1. lib. 2. c. 81. n. 12.
& 15. licet constet de uno titulo inha-
 bili, nihilominus ex diuturnitate tem-
 poris de alio meliori expostfactio su-
 perveniente præsumentum esse: eo
 quòd ex antiquitate temporis factum
 non tantum unum, sed etiam plura,
 si necessaria sint, præsumentur. Non
 obstat, inquã, utut enim hoc fortè pro-
 cedat in alijs causis, in quib? Successo-
 res saltè mediati in bona fide existen-
 tes per longissimũ tempus præscribere
 possunt, tametsi Antecessores eorum
 fuerint in mala fide *Fachin. lib. 8. Con-*
trov. c. 27. vers. nec obstant. Cov. de
praescript. p. 2. §. 9. n. 7. secus tamen
 est in in causa decimarum, in qua nul-
 la præscriptio Laicum juvare potest.
 Propterea quando Parochus probat
 vitiosum initium possessionis, habet

triplicem fortissimam præsumptionem pro se, unam ex incapacitate Laici, alteram ex Jure ipso, quo omnes Decimæ ad Parochum spectare censentur. *c. 2. de restit. spol.* tertiam ex demonstratione vitiosi initij in possessione Laici, dùm econtrà Laicus solam & unam præsumptionem ex immemorialitate temporis prætereundere potest: notorium est autem, unam præsumptionem alijs præsumptionibus pluribus & fortioribus penitus elidi ac eneruari *arg. c. in. nostra. 4. De procurat. L. Divus. 7. de in integ. restit.* Neque verum est, quòd quidam con-¹⁰tendunt, ex immemorialitate temporis oriri præsumptionem Juris & de Jure, contra quam non admittatur probatio in contrarium. Etenim nulla est præsumptio Juris & de Jure, nisi quæ expressè in aliquo Canone vel lege contineatur, quod de immemorialitate temporis non reperimus, eamque ob causam contrà probatam im-

memorialitatem admittendas esse
 probationes de vitioso initio rectè do-
 cent Arnold. Rath. *tract. de usucap. c.*
5. assert 47. n. 2. & 3. Henr. Canis.
de Decimis cap. 9. in fin. Fachin. *Con-*
trou. lib. 8. c. 33.

In altero casu principali tota diffi-
 cultas dependet ab eo, an dicatur tem-
 pus immemoriale, quando quidem
 non constat quo initio cæperit posses-
 sio, constat autem de contrario, quod
 scilicet ante tot & tot annos necdum ap-
 pud antecessores moderni possessoris
 fuerit. Nam si dici debeat tempus im-
 memoriale, de cuius initio non con-
 stat, habebit Laicus præsumptionem
 Juris ex immemorialitate temporis
 pro se, & relinquendus erit in posses-
 sione Decimarum, usque dum Paro-
 chus vitiosum initium ostendat. Sa-
 nè hæc quæstio non tantum vix apud
 aliquem authorem in terminis repe-
 ritur, sed à plerisque confunditur &
 nulla inter *contrarium & initium* di-

finctio adhibetur. ut per gl. in c. 1. in
 v. memoria de prescript. in 6. Ma-
 scard. de probat. vol. 2. Concl. 1042. imò
 in d. c. 1. expressè dicitur illa imme-
 morialis præscriptio, *cujus contrarij
 memoria non existit*. Verùm frequen- II
 tius DD. supponunt rectè dici posses-
 sionem imemoriam, quamvis con-
 stet, quòd aliquando contrarium
 fuerit, dummodo de initio præsentis
 possessionis non constet. Graveta. de
 antiq. temp. p. 4. sect. absolutis differen-
 tijs. omnium clarissimè. Molina de I.
 & I. tract. 2. disp. 76. n. 3. facit tex in c.
 super quibusdam. De V. S. ibi. ex anti-
 qua consuetudine a tempore cuius non
 extat memoria & in L. 3. S. ductus aq.
 ff. de aqua quot cuius origo memoriam
 excessit, iure constituti loco habetur.
 Doctores autem & textus supra relati
 optimè cum hac opinione conciliari
 videntur, per illum modum loquendi
 quo utitur Menoch. De arbit. Ind. lib.
 2. Cent. 1. casu 43. n. 2. Nimirùm,
 quòd

quòd illud dicatur tempus immemoriale *cujus initij memoria non est in contrarium* bonus tex. in c. 1. de con-

72 *suet. in 6.* Nova est disputatio, an sit immemorialis possessio, quam constat infra 100. annos cœpisse, nescitur autem, quando? adeoque an tempus immemoriale necessario debeat 100. annos excedere?

Affirmant Card. in c. *si diligenti de prescript.* Molina, d. *disp* 76. n. 2. *Contra de prescript. p. 2. §. 3. sub. n. 9.* Sed si istorum DD. argumenta perpendam, parum me persuadent. etenim quòd ita inferant: centenaria prescriptio requirit titulum *c. si diligenti. in fine De prescript.* ergo immemorialis, quæ titulum non requirit, debet esse major centenariâ, rectè negari potest consequentia, quia quòd in centenariâ requiratur titulus, hoc ipsum in specialem favorem Ecclesiæ Romanæ constitutum est, ne tam facilè per prescriptionem damnificetur. unde quòd

addit Molina, præscriptionem immemorialem esse magis privilegiatã, quam centenariam, verùm est respectu præscribentis, non verò respectu ejus contra quem præscribitur. Deinde ex hac sententia videntur sequi duo inconvenientia nõ exigua. 1. quod favorabiliores essent partes illius, qui titulum non habet, quã qui habet, contra nota Iura, ex quibus semper minori spatio temporis indiget, qui titulum habet, quam qui non habet. *c. 1. de prescript. in 6.* nam qui in præscriptione contra Ecclesiam Romanam, vellet se in titulo fundare, deberet necessario probare possessionem continuatam per 100. annos, quia minor contra Ecclesiam Romanam non admittitur, & immemorialis, hoc casu propter extantiam tituli & ostensionem initij deficeret. sin autem dissimulato titulo vellet probare immemorialem, id facili negotio efficere posset, si (quod etiam DD, cc. concedunt)

13

dunt) testes de possessione per 40. annos produceret, & qui de cœtero non audiverint de initio ex quo satis apparet, quòd melior foret præscriptis contra Romanam Ecclesiam conditio, si titulum non haberet, quam si haberet. Hinc 2. continuò sequitur alterum inconueniens, quòd nimirum hoc modo facillimè eluderetur privilegium Romanæ Ecclesiæ concessum, cum quilibet vel parum astitus nunquam se in titulo, sed ob facilitatem probationis semper in immemoriali fundaret.

¶ 14 Quare in hac difficultate Ego breviter sic dicendum arbitror quòd in illis causis, in quibus præscriptio 40. annorum cum titulo procedit, probabilius sit, ex nullo Iure evinci, quin etiam infrà 100. annos ad effectum, quòd aliquis non teneatur probare titulum, detur immemorialis possessio si testes saltem per 40. annos testentur de visu proprio, quòd semper viderint

rint rem in hoc statu fuisse, & de cate-
ro audiverint de initio: quia tunc suf-
ficienter probatum est, quod *origo me-*
moriæ excesserit, prout id solum ad
immemorialem possessionem requi-
ritur *in c. l. 3. § ductus aqua, de aqua*
quotid. & est. & quia de Jure Civili
in præscriptione 30. vel 40. annorum
absolutè non requiritur titulus. *l. sicut*
& l. omnes. C. de præscript. 30. anno-
rum. De Jure vero Canonico per quan-
dam correctionem sit introductum, ut
in præscriptione 40. annorum requi-
ratur titulus, ubi Jus resistit præscriben-
ti. *c. 1. de præscript. in 6.* videtur om-
nino congruum, ut hæc correctio
strictè accipiatur. *l. Sancimus C. de*
appell. & non extendatur ad eum ca-
sum, quo aliquis per famam & testes
potest probare possessionem 40. años
longius excessisse, & ita quidem, ut
initi memoria non existat, quamvis
fortè 100. anni elapsi non sint. atque
hujus opinionis (ex alijs tamen fun-
damentis)

damentis) etiam est Cravetta de
tiq. temp p. 4. sect. absolutis differentiis
n. 2. cum gl. in c. cum nobis. v. con-
tum. de prescript. Et Alexandro
pud eundem Crav. n. 4. citato.

- 15 Interim tamen quia in causa De
 cimarum non est locus præscriptionis
 sed solum ex præsumptione procedi-
 tur, ut jam sæpius repetitum; ideo
 benter concesserim, quando constet
 possessionem infra 100. annos cepisse
 se, nescitur autem quando, posse
 les circumstantias & conjecturas con-
 currere, ex quibus præsumptio tempo-
 ris antiqui elidatur & pro Parochia
 (qui aliundè jam præsumptionem
 Iuris pro se obtinet) sufficienter probetur,
 Laicum malam possidendi causam
 habere, nisi de legitimo titulo
 docuerit. v. g. si constet possessionem
 nem multum infra 100. annos cepisse
 se; antecessores Laici fuisse potentes
 hæ-
 rial
 tem
 Lai
 vel
 at?
 lij,
 cim
 tur
 obf
 snet
 fin.
 sege
 tur
 cim
 aut
 me
 cat
 Cor
 cipi
 &

hæreticos; si testes super immemoriali producti variant, &c.

Postremò quæri potest, utrum saltem circà Ius utile decimandi, cujus Laicus non est incapax, consuetudo vel præscriptio aliquid operari valeat? R. Cùm canon Later. Conci-
 16
 lij, quo prohibetur, ne Laici de Decimis infeudentur, non sit Iuris naturalis aut divini, nihil putarem obstare, quin per contrariam consuetudinem abrogari possit. *arg. c. fin. de consuet. l. de quibus. cum seqq. ff. de L. L.* hand enim videtur irrationabile, quod Laicis Decimæ in feudum concedantur cum authoritate Episcopi, si id ipsorum merita vel Ecclesiæ utilitas exposcat. Deindè illam prohibitionem
 17
 Concilij plurimi D. D. tantùm accipiunt de infeudatione *perpetua* & in heredes transitoriâ, vndè
 cùm

undè cum correctiones Iuriū non sint
 extendendæ. *l. sancimus. C. de appell.*
 existimant, etiamnum hodie possunt
 per Episcopum aliumve Ecclesiæ Prae-
 latum Decimas alicui Laico ex iustitia
 causa & cum ordinaria Iuris solenni-
 tate ad tempus vitæ vel aliud longum
 tempus in feudum vel Emphyteusimam
 concedi *gl. & Abb. in c. quamvis. de
 Decimis. Cov. var. res. lib. 1. c. 17. n. 189. 2.*
 quamvis inter DD. contro-
 vertatur in *c. prohibemus. h. t.* utrum
 Ius utile per unum Laicum acqui-
 situm in alium rectè alienetur: nihilo-
 minus per consuetudinem tales alie-
 nationes convalidari posse, quia in
 Iure dubio optima legum interpretatio
 consuetudo. *l. si. de interpretatione. 33.
 de LL.* & hinc non dubito, quia
 multæ Decimæ ante Concil. Later. ab
 Ecclesijs per modum feudi vel Emphy-
 teusis separatae sint, quæ etiamnum
 hodie apud Laicos manent non quod
 dem semper Iure hereditario, sed per
 div-

diversas venditiones & alienationes
 bonorum ad eos devolutæ, licet au-
 tem Laici, qui hujusmodi Decimas 19
 possident, nulla pro ijs servitia secun-
 dum naturam Feudorum Ecclesiæ
 præstent, non tamen statim evincitur
 quòd tales Decimæ ab initio non fue-
 rint per modum Iuris utilis conces-
 sæ, nam præstatio servitiorum non
 est substantiale, sed tantum naturale
 contractus feudalis, undè pacto &
 consequenter etiam præscriptione illa
 obligatio tolli potest, quemadmodum
 dari *feudum Francum*, in quo nulla
 servitia præstantur, nemo est, qui ig-
 noret: Item quòd obligationi præ-
 standi annum canonem præscribi
 possit per Emphyteutam, dicitur infe-
 rrius in §. 3. sub n. 7. R. 3. hodie stan-
 te prohibitione concilij Later. posse
 quidem Laicum contra alium Laicum
 ante Concilium infeudatum Ius utile 20
 præscribere, contra Ecclesiam autem
 post Concilium non posse, vel enim
 sciret

sciret post Concilium non licere habere Decimas in feudum ab Ecclesia vel ignoraret : Si prius, foret in mala fide vera, si posterius esset in mala fide ficta, seu in ignorantia iuris non prodest acquirere volentibus. *Iuris. 7. ff. de Iuris & fact. ignor. nunquam. 31. in pr ff. de usucap.*

Sed ais, posse contingere, ut aliquis sciat, non licere dare feudum Decimarum Laicis post Concilium, & tamen sit in bona fide, si nimirum ipse & eius antecessores tempore immemoriali Decimas ex titulo feudi possederint. R. si in hac immemoriali possessione non constet ab initio, omni meliori modo presumendum esse, Laici majores forte per privilegio & dispensatione specialitate feudum accepisse. sin autem Parochus docere possit, quod tantum per privatas conventiones inter suos & Laici antecessores (quamvis Episcopi auctoritate accedente) feudum datum

datum sit, quantocunq̄ue etiam
tempore non erit præscriptum, sicut
enim pactis privatorum Juri publico
derogari non potest, ita nec contra-
veniri prohibitioni Legis communis
publicam utilitatem concernentis per
privatorum & particularium homi-
num præscriptionem. Cui non ob-
stat, quòd res temporales Ecclesiæ im-
mobiles vel mobiles pretiosæ alienari
prohibitæ nihilominus præscribi pos-
sint. *Riccini in praxi aureâ p. 1.*
res. 32. nam diversitatis ratio est ista,
quod res Ecclesiæ temporales non pro-
hibeantur absolute devenire in manus
Laicorum, sed tantùm sine solennitati-
bus, quas cursus temporis, & bonæ
fidei possessio per 40. annos continu-
ata supplere videtur. Sed circâ De-
cimas absoluta est prohibitio ne per
viam etiam Juri utilis ad Laicos
quibusvis cum solennitatibus
transferantur.

N. S. 3. Qua-

§. III.

QUALITER DETUR
immunitas à solvendis
Decimis.

1. An & qualiter detur immunitas à solvendis decimis.
2. Religiosi vi Iuris communis non solvunt decimas de animalibus & mobilibus.
3. Multi ordines sunt adhuc amplius Privilegiati.
4. An habentes Communicationem Privilegiorum, communicent Privilegium immunitatis à solvendis decimis.
5. Consuetudine etiam datur immunitas, sed regulariter tantum in memoriali.
6. Prescriptione etiam Laici immunitatem acquirere possunt.
7. An prestationibus annuis praescriptum possit, & quis sit sensus L. cum...

fini § fin. C. de prescript. 30. annor.

8. *Quanto tempore prescribatur immunitas.*

9. *à restitutione decimarum ante completam prescriptionem non excusat consumptio bonâ fide facta, aut triennalis possessio.*

10. *Ecclesia habet dominium in decimis nondum solutis in sui favorem, non verò in sui præjudicium.*

11. *pupillus mutuans aut solvens manet dominus pecunie, quamdiu dominium sibi est utile.*

12. *Clericus minorennis in beneficialibus habetur pro Majorennis, ut possit agere in Iudicio, non verò ut careat auxilio restitutionis in integrum.*

13. *Immunitas per contractum potest acquiri gratis, vel pro alia re spirituali.*

14. *Conciliatio c. statuimus. & c. veniens. de transact.*

15. *Abbatess possunt dare consensum in*

N 2

alis.

alienatione rerum ad suas Parochias pertinentium.

16. *Quo sensu pro re temporali possit acquiri immunitas.*

17. *Pauperes an sint immunes à solutione Decimarum.*

I Non defuerunt ex antiquioribus præsertim DD. existimantes neminem posse à solutione Decimarum eximi, eo moti argumento, quòd Decimæ sint Juris divini & consequenter per humanas inventiones non remissibiles. Verùm hanc sententiam cum communiore ita limitandam censeo, ut exemptio à solutione Decimarum dari non possit, si per eam congrua sustentatio Parochorum dimeretur, etenim Decimas non aliter esse Juris Divini, quam in quantum ad sustentationem Clericorum necessariae sunt, jam supra in §. I. explicavimus. Quare si Parochus aliunde sufficientes redditus habeat, vel ex decimis aliquorum tantum Parochia

Parochianorum congruè sustentetur, rectè
dari exemptionem seu immunitatem
à solvendis Decimis per *privilegiū Pon-*
tificium, *consuetudinem*, *prescriptio-*
nem aut contractum.

2

Per *Privilegiū* idque clausum in cor-
pore Ju. omnes Religiosi & alia pia lo-
ca exempta sunt, quo minùs de anima-
libus, quæ nutriunt, item hortis & No-
valib⁹, quæ proprijs manib⁹ aut sump-
tib⁹ excolunt, decimas dare teneantur,
c. ex parte 10. h. t. Novaliū autem no-
minè intelliguntur illæ terræ noviter
per Religiosos ad culturā redactæ, de
quarū cultura non extat memoria, &
ex quib⁹ prius Parochus nullas vel exi-
guas Decimas percipiebat *c. fin. de Pri-*
vil. c. 6. quid per Novale. 21. De V. S.

Coeterū extra corpus Juris per
speciales Bullas multi Ordines Reli-
giosorum exempti sunt non tantūm
in Novalibus, sed etiam quibuscunq̄
terris, quas suis laboribus vel sumpti-
bus colunt, nec alijs colendas tradunt.

N 3

Si-

Sicut de Religiosis Congreg. Cassinensis, Camaldulensibus, Prædicatoribus, Carthusianis, & pluribus alijs attestatur Barb. *in d. c. ex parte n. 5.*

4 Quæritur autem, an illi Religiosi qui in specie quidem à solutione Decimarum exempti non sunt, attamen generalem communicationem privilegiorum cum exemptis habent, hoc ipso etiam quoad Decimas privilegiati censeantur? Negativè aliquoties fuisse in Rota decisum refert Barb. *de offici Par. 3. c. 28. § 3. n. 41.* quia immunitas à solvendis Decimis est specialis concessionis propter præjudicium Parochorum. *arg. c. nuper.* hoc ut proinde locum habeat regula, quæ in generali concessione non veniat, ea, quæ quis verisimiliter in specie non esset concessurus. *c. qui ad agendum De Procur. in 6.* & quia *d. c. nuper.* in quo similia Privilegia abrogantur, est constitutio Conciliaris, cui non derogatur sine expressâ mentione

tione. Nihilominus tamen notabi-
 les limitationes ex alijs Rotæ decisio-
 nibus ponit Pasqual. *in addit. ad Lau-*
ret. de Franchis, de controu. inter Ep.
& Reg. p. 2. q. 72. n. 10. & seqq. Quod
 nimirum in generali communicatio-
 ne Privilegiorum etiam veniat ex-
 emptio à Decimis, si communicatio
 sit talis, ut exprimat aliqua præjudi-
 cialia privilegia saltem in genere, vel
 adsit talis amplitudo verborum, ut
 significet mentem communicantis se
 extendere ad omnia. Item si in pri-
 vilegio communicato, jam sit inserta
 clausula derogatoria dicti cap. *nuper.*
 quia privilegium comunicans comu-
 nicat privilegium cum suis qualitati-
 bus. Præsertim si privilegium com-
 municationis habeat annexam Clau-
 sulam: *quorum tenores, &c.* quæ ope-
 ratur ut privilegia communicata
 censeantur in litteris communicatio-
 nis de verbo ad verbum inserta. Ac-
 cedit quod privilegia exemptionum

à Decimis dentur Religiosis intuitu
 laborum quos sustinent in Ecclesia
 prædicando, docendo, & Sacramen-
 ta ministrando, ut dixit Rota *dec.*
795. n. 27. ergò æquitas suadere vide-
 tur, ut eiusmodi privilegia ad Reli-
 giosos communicantes, qui similes la-
 bores subeunt, pariter extendantur.

§ Per consuetudinem quoque dari im-
 munitatem à solvendis Decimis ve-
 rior est sententia. ita enim videmus
 Decimas *personales*, item Decimas im-
 mutas passim abrogatas esse, sicut at-
 testantur DD. qui in diversis Europæ
 partibus de Decimis scripsêre. Sc-
 hendum hoc cum generali illâ limitatione ac-
 cipendum est, si nimirum Parochi
 per talem consuetudinem congrua
 sustentatio non subtrahatur. Præ-
 terea rectè advertit Paulus Laym. in
Theolg. mor. l. 4. tr. 7. c. 6. n. 11.
 quamvis regulariter ad introducen-
 dam consuetudinem adversus legen-
 dam Ecclesiasticam 40. anni sufficientes
 qui

quia tamen lex Decimarum obligat
 sub gravi peccato, non posse ordina-
 riè immunitatem per consuetudinem
 nisi tempore immemoriali introduci,
 ex quo scil. successores bonâ fide cre-
 dant suis majoribus per privilegium
 aut alium titulum obligationem De-
 cimarum remissam esse. nam aliàs
 locum habebit text. *in c. cum haberet,*
de eo qui duxit, & c. quòd diuturni-
 tas temporis peccatum non minuat, sed
 augmentet. & *in c. fin. de consuet.* quòd
 tantò sint graviora crimina, quantò
 diutius infœlicem animam tenuerunt.

Quod de consuetudine magis de 6
 præscriptione sentiendū est; cum enim
 præscriptio in eo differat à consuetu-
 dine, quòd consuetudo inducatur ab
 aliquâ Communitate, præscriptio ve-
 rò à singularibus personis: Sanè mi-
 nus præjudicabit Parocho si unus vel
 alter per præscriptionem à solutio-
 ne Decimarum se eximat, quàm si to-
 ta communitas. Imo quamvis Laici

Jus decimandi tanquam spirituale
 & propter spirituale ministeriū com-
 petens per præscriptionē acquirere nō
 possint per supra dicta, immunitatē ta-
 men eos præscribere posse magis inter
 DD. convenit, quia per hanc nullū
 spirituale sed tantū potestatem fru-
 ctus suos integros percipiendi conse-
 quūtur. *Cov. var res. l. 1. c. 17. n. 10.* Ne-
 7 verum est, quod quidā docent ex *l. cum*
notissimi. §. fin. C. de præscript. 30. ann.
 obligationib⁹ annuis absolute præscribi
 non posse. nam contrarium evincitur
 ex *c. de quarta. Sc ad audientiam de*
præscript. l. eos. 22 C. de usur. quōd verū
 Imperator in *d. l. cum notissimi.* dicit
 in ijs obligationibus quæ dationē per
 singulos annos continent, præscriptio-
 nis tempus non ab exordio obliga-
 tionis, sed ab initio cujusque anni
 computandum esse, &c. ita intelligi
 debet, quōd circā obligationem an-
 nuam duæ quasi diversæ præscrip-
 tiones concurrant, una quā præscribi-
 tur

tur ipsi principali & generali annuæ obligationi, quæ se habet respectu omnium præstationum annuarum, & altera, quâ præscribitur obligationi speciali & secundaria dandi res singulas annis singulis: in illa præscriptio computatur à die quâ primitus in solutione cessatum est. *l. pen. in fin. C. de præscript. 30. ann.* in hac à singulis annis vel mensibus in quibus res illæ solvi debuissent, *d. l. cum notissimi. S. fin. in pr.* Vnde qui v. g. per 50. annos Decimas bonâ fide non solvit, non tenebitur quidem illas Decimas restituere quas primo decennio percepit, quia etiam respectu illarum 40. anni elapsi sunt, neque illas, quas ultimo decennio perceperit, quia illæ post præscriptionem jam completam perceptæ sunt, illas verò quas intermedijs 30. annis percepit, restituere omninò tenebitur, cum respectu illarum (numerando præscriptionem à singulis annis quibus solvi debuissent) ex de-

N 6

fectus

annis, quibus solvi debuissent) ex defectu 40. annorum, necdum completa sit præscriptio. Quam eandem interpretationem quondam docuit Reverendissimus Dominus Gregorius Kimpfler nunc Abbas Schyrensis, Professor & Antecessor meus de hac universitate nostra olim suâ præclarissimâ doctrinâ, nunc suis gratijs meritis finis. Videtur quidem in contrarium facere, quod Imp. *in d. l. cum novissimi. §. fin* exemplum subijerat de Emphyteuta, (cujus etiam est obligatio annua) quòd nullo temporis circulo rem Emphyteuticam tanquam propriam præscribere possit. Sed, si fallor, ex illa exemplo nostra sententia non parum confirmatur; nam Imperator vult dicere, quamvis Emphyteuta possit præscribere obligationi dandi annum Canonem (quod liàs enim frustra præmisisset qualiter præscriptiones circà obligationes annuas computari debeant) non tamen

prop-

propterea possit pretendere quod res
quoad dominium *directum* ad se per-
tineat, ex defectu scilicet possessionis,
quam non habuit ut Dñs *directus*,
sed tantum ut Emphyteuta, quod si in-
terverteretur Domino possessio v. g.
per alienationem in eum, qui rem tan-
quam liberam & propriam possideret,
tunc etiam usucapio quoad Domi-
nium *directum* procederet, ut adver-
tit Gloss. in d. §. *fin. v. conductori. &*
in l. 2. v. usurpet. C. eod. tit.

Sed Q. 1. quanto tempore immunitas
à solvendis Decimis præscribatur? 8

Distinguitur, an præscriptio præ-
tendatur contra Ecclesiam Parochia-
lem vel contra aliam Ecclesiam aut
Monasterium vel omnino contra pri-
vatum Clericum aut Laicum. in pri-
mo casu requiritur cum titulo 40. an-
norum spatium, & sine titulo tempus
immemoriale c. 1. *de præscript. in 6.*
in secundo casu 40. anni etiam sine
titulo sufficiunt; & tertio, 10. cum ti-

N 7

tulo

tulo & sine titulo 30. juxta vulgata
 præscriptionis Jura. ante omnia ta-
 men in hac immunitatis, sicut in qua-
 vis alia præscriptione *bona fides* re-
 quiritur *c. fin. de præscript.* ut scilicet immu-
 nitatem prætendens sine contumacia
 aut fraude justo errore ductus Decimas
 hæctenus solvere recusarit. puta qui
 agrum tanquam immunem à Decimis
 emit, venditore privilegium vel com-
 positionem cum Parocho factam al-
 legante, vel quia putativum privi-
 legium habet aut sui antecessores
 nunquam ab hominum memoriâ De-
 cimas persolverint. *tex. in. l. fin. ff.*
pro suo.

9 Quæritur 2. an is, qui bonâ fide
 per 10. vel 20. annos Decimas Eccle-
 siæ non solvit, si ex postfacto ad solu-
 tionem Decimarum condemnetur, te-
 neatur non tantum Decimas futuri
 sed etiam præteriti temporis persol-
 vere? videtur quidem negativè re-
 spondendum, cum passim inter DD.

conveniat, bonæ fidei possessorem, à quo res possessa per sententiam evincitur, non teneri ad restitutionem fructuum consumptorum, §. *si quis à non domino. 35. Inst. De rer. divis.* neque extantium, quas bona fide per triennium possedit, & consequenter usu cepit. *Barth. in l. 4 § fructus. ff. de usucap. Rayger. in thesauro Jur. v. fructus. n. 57.* Quòd autem præscriptio triennialis & qualibet minor decennio etiam contra Ecclesiam procedat, communis est DD. *in auth. quas actiones. C. de SS. Eccles.*

Verùm hac ratione dubitandi non obstante, puto etiam Decimas præteriti temporis restituendas esse, nisi respectu singulorum annorum quadragenaria præscriptio intervenerit. etenim alia est ratio fructuum ex re aliena perceptorum & alia Decimarum, in fructibus præscribitur dominium verum & irrevocabile, cum prius fuerint reverà alieni & tantùm

in

in quasi seu revocabili dominio possessoris, ad eum principaliter effectum, ut exclusâ actione in factum eos consumere potuisset. *Harp. in d. S. quis à non domino. n. 56. & seqq.* In decimis autem præscribitur obligationi, tanquam in quibus Ecclesia nondum in sui præjudicium dominium habuerit, sed actionem seu conditionem ex Canone *gl. inc. tua nobis. b. neque in decimis rectè applicatur la regula: quòd possessor bonæ fructu lucretur fructus, cum decimæ respectu Parochi non se habeant per modum accessorij & fructuum, sed ipsæ principaliter sint in obligatione. Sicut si heres frumentum defuncto mutuatatum ignarus mutui tanquam proprium contempserit, non ideo minus ex mutuo tenebitur.*

Sed nunquid veriùs est, quod docet *Pan. inc. commissum & inc. tua nobis. b. t. n. 12* Decimas ante solutionem esse in dominio Ecclesiæ propter *tex. in r.*

moderamine. 16. q. 1. ubi vindicatio
 pro Decimis conceditur, quæ non nisi
 domino competere solet. *L. in rem.*
ff. de rei vindi. & arg. l. ut inter. C. de
SS. Eccles. in qua comuniter norant.
 Interpretes, quòd dominium in Ec-
 clesiam etiam sine traditione transfe-
 ratur. R2. hanc sententiam Panormio
 procedere in quantum est Ecclesiæ
 favorabilis, ut scil. possit Decimas à
 tertio possessore vindicare. *c. cum*
non sit. & c. pastoralis. h. t. ut bonis
 Parochiani subhastatis in Decimis ex-
 tantibus ante omnes privilegiatos
 creditores ponatur. *l. si ventri. §. in*
bonis. ff. de privil. Cred. Non au-
 tem si exinde aliquod præjudicium
 Ecclesiæ inferatur, si propterea bre-
 viori præscriptione damnificetur,
 ne quòd in favorem Ecclesiæ est in-
 troducedum, in ejus odium retorquea-
 tur. *c. quòd ab gratiam. De R. l. 6.*
 Quemadmodum in simili pupillus
 (a quo bonum est argumentum ad Ec-
 clesiam

clesiam *c. 1. de in integ. rest.*) si abs-
 que tutoris autoritate mutuam det
 pecuniam, vel solvat debitori, ma-
 net quidem adhuc Dominus pecunie
 mutuatae vel solutae, & si extet, eam
 vindicare potest. *l. non omnis. 19. §.*
1. ff. de reb. cred. l. quod si. 14. §.
fin. ff. de solut. Sin autem pecunia
 consumpta fuerit, aut perierit penes
 accipientes, pupillus in sui præjudicio
 non censetur habuisse dominium,
 sed mutuum vel solutio conualescet,
 & conditionem in mutuo vel libera-
 tionem in soluto operabitur; ob-
 eandem scilicet causam, *ne quod in fa-
 vorem, &c.* Pariter Clericus minorenis
 in beneficialibus causis habetur pro
 majorenne, unde & in ijs procura-
 torem constituere vel ipsemet agere
 poterit. *c. fin. De Iudic. in 6.* Sed
 & hoc dum de favore ejus agitur,
 quid ergo si inconsultâ facilitate
 ductus suum beneficium resignaverit,
 an exemplo minorennium laico-
 rum

rum in integrum restituetur? Affirmativa magis recepta est, ex eodē iterum fundamento, *ne quod in favorem* & c. *Cov. var. res. lib. 1. cap. 5. n. 3. Zoes. ad tit. Decret. de in integr. restit. n. 4.*

Quæritur 3. qualiter immunitas ¹⁴ à solvendis Decimis per contractum acquiri possit? quòd per gratuitam & liberalem compositionem, item etiam pro re aut Iure aliquo spirituali (v. g. si Religiosi obligati ad solvendas decimas pro immunitate se obligent ad faciendas Conciones in Ecclesiâ Parochiali) immunitas rectè acquiratur, satis colligitur ex *c. Statuimus. & c. veniens. de transact.* ita tamen, ut nisi Superioris Authoritas interveniat, talis contractus minimè obliget Parochum successorem, *d. c. veniens.* quàmvis enim successor hereditarius factum sui defuncti præstare debeat, ex cuius Personâ lucrum sentit, & cum in eum omnes regulariter actiones passivæ & activæ transeant. *l.*

CUM

*cum à matre . C. de rei vind. l. ex qua
 persona 149. & l. qui in lus 177. ff. De
 R. l. Successor tamen in dignitate
 vel officio, cum omne suum Jus non
 à defuncto, sed ab electione, institu-
 tione vel concessione superioris ha-
 beat, regulariter non tenetur stare pa-
 cto sui antecessoris, si illud pactum
 non sit jam absolutum & expeditum
 (ut venditio, donatio &c.) sed ha-
 beat causam continuam & etiam suc-
 cessorem obligare deberet ad aliqua
 de præsentis faciendum vel patien-
 dum, ut in remissione decimarum in
 futurum, in locatione rei Ecclesiasti-
 cæ & similibus, nisi tale pactum nomi-
 ne Ecclesiæ scilicet cum consensu supe-
 rioris (vel in majoribus Ecclesiis cum
 consensu capituli) factum sit. *Cou-
 var res. lib. 2. c. 15. n. 6. Gutier. com.
 99. lib. 1. c. 36.**

¶ 4. Quæritur 4. quis in proposito ve-
 niat nomine superioris? dissonant
 inter se cc. in priori quæstione citata.

in altero Episcopi, in altero Summi Pontificis authoritas desideratur. Libenter dicerem, Monachos, de quibus *in d. c. veniens*, agitur, fuisse exemptos vel sub immediatâ Jurisdictione Papæ, sed quia non habeo hujus assertionis speciale fundamentum, ideo satis placet, quod pro concordatione dicit Pan. *in d. c. statuimus*, nimirum distinguendum esse an liberatio à decimis per contractum quæratur in perpetuum vel tantum ad tempus: in primo casu, quia relaxatur Jus commune & contractus induit speciem privilegij, requiretur Consensus seu Authoritas Papalis, in altero autem casu Episcopalis sufficiet. Item solum Episcopi Authoritatem sufficere censet Pan. *d. l. si contractus fiat super Jure decimandi dubio & controverso*. Licet autem *per d. c. veniens*, in transactione (quæ tantum fieri potest super re dubia. *l. 1. de transact.*) requiratur Consensus Papalis. nihil-

omi-

ominus illū tex. de transactione sine
 causæ cognitione & evidenti utilitate
 Ecclesiæ Parochialis in itâ intelligit gl.
in d. c. statuimus. Barb. in eod. c. veni-
ens. n. 3. Porro quod de Episcopo dicitur,
 de Abbatibus quoq; sentiendum
 est circa Parochias suis monasteriis
 pleno Jure incorporatas, quia ex com-
 muni DD. sententia per talem incor-
 porationem Jurisdictionē quasi Episco-
 palem acquirunt, ut inter alia etiā au-
 thoritatē in alienatione rerū ad hu-
 jusmodi Parochias pertinentiū inter-
 ponere valeant. *Pan. in d. c. statuimus.*
de transact. n. 4. Innoc. in eod. c. statu-
mus in. fine. gl. in Clem. 1. in v. proprij de
reb. Eccles. non alienand. Koker. de Ju-
risd. in exempt. p. 1 q. 9. n. 7. Op. 4 q. 20.

16 Quæritur 5. an immunitas à sol-
 vendis Decimis pro pecunia vel alia
 re temporali acquiri possit? Negativa
 favet tex. *in c. fin. de rerum permutat.*
 Sed verior mihi videtur affirmativa.
 hoc saltem sensu, quod per contractū

v.g. emptionis, qui initur super imunitate, censeantur Decime, quatenus considerantur ut fructus in posterum nascituri & decimationi obnoxij in proprio agro emi seu acquiri. Etenim valere emptionem fructuum, qui nascituri sunt, tex. est in *l. nec emptio. §. De contrah. empt.* Item quod rem, quae mea est, possim emere sub conditione, & in illum eventum, ubi mea esse desierit: aperte probatur. ex *l. existimo §. ff. ja dicto tit.* unde recte advertit Barb. in *d. c. fin. n. 2.* *Moneta de decimis c. 5. n. 130.* quod in illo .c. *fin.* pecunia data sit pro *decimationibus* id est Jure decimandi, non vero pro Decimis & immunitate.

Quaer. postremo: utrum pauperes, 17
qui non plus colligunt ex fructibus, nisi quantum sibi & suae familiae sufficit ad alimentacionem, sint immunes a solvendis Decimis? Pro affirmativa, quam tenuit Melendus antiquus Canonista apud Innoc. in *c. licet. de cens.* facit, quod non videatur Eccles. velle obligare pauperes ad dan-

dandas Decimas, quæ jubet, ut Clerici pauperibus liberaliter subveniant. *c. aurum. 12. q. 1.* Contra regativam communiter amplectuntur DD. *cum gl. fin. in c. quibus tua. 12. q. 1. Sylv. Decima n. 13. Rebus. de Decimis. q. 5. n. 14.* eò quòd Decimæ solvendæ sint. instar debiti. *c. Parochianos. h. t.* in debito autem non habeatur paupertatis respectus, nisi postquam debitor *bonis cessit*, & propterea, quòd ad solvendas Decimas non tantum personæ, sed agrorum fundi ipsi obligati censeantur. *c. de terris. h. t.* debeanturque Decimæ Deo in recognitionem universalis dominij, quòd non tantum divites sed & pauperes oportet recognoscere. Utramque sententiam ita conciliandam esse puto, quòd pauperes à solvendis Decimis ipso Jure quidem liberati non sint, debeat tamen ipsis remissio per Parochos fieri. *Pan. in c. cum homines. n. 5. h. t. Suar. de Relig. tom. 1. l. 1. c. 16. sub. n. 16.*